

рапчив начин някои кардинално значими параметри в ромската история и съвременна битност. **Циркът винаги е бил и е едно своеобразно тотално придвижване, едно неумолимо движение в териториите на географското, социалното и културното пространство.** Той е бил и е свързан със скитнически, подвижен начин на живот, с известна рискованост и дори хазартност, с вероятност на печалбите, но несигурност в гаранциите за тях. Той е израз на една прекъснатост във времето и пространството, за малко тук и сега, и с една непрекъснатост – от село в село, от град в град, от държава в държава, от номер в номер и т. н. Тоест налице е една иманентна и същностно характеризираща го мобилност, гарантирана и апликирана от една елементарно редуccionистка константност на връзките и взаимоотношенията в цирковото пространство – между артисти и публика, между самите артисти по време на постановки и извън тях и т. н.

Представата за цирка като неочаквано (или очаквано в дадено поселение) събитие, свързана с поредицата разноцветни фургони, с хаотично и непонятно по своята натрупаност присъствие на най-различни пособия за артистите и т. н., **в много отношения напомня за циганския табор.** Пред човек изплува картината на онези пъстри, но избелели от вятъра и дъждовете, от дългите преходи и спорадичното поддържане (когато за това има време) цигански каруци, претоварени с всякаква посуда и непознати неща. Както и за привързаните, подтичващи около и след каруците питомни животни, за кафезите и клетките, прикрепени към каруците и пълни с други – питомни или диви – птици, животни и т. н.

Циркът е своеобразен еквивалентен образ на ромската одисея и по още едно съображение. Исторически той притежава същата характеристика, както и циганската орис, защото и неговите митарства в пространството са подобни на циганските преселения от едно място в друго, от една страна в друга. Тази трансдържавност, транснационалност като едно безспирно движение по и през огромните територии на институционално оформени социални пространства е единият аспект. Другият, който също засяга транснационалността, се свързва с едно по-дискретно обстоятелство. То се отнася до еднаквостта на посланията и на възприемането на цирка в различните парцели на географското и обществено-културното